

Список використаних джерел:

1. Центру досліджень економічної політики (CEPR) URL: <https://cepr.org/publications/books-and-reports/blueprint-reconstruction-ukraine>, (дата звернення: 04.06.2023).
2. Нарис про відбудову України. ISBN: 978-1-912179-59-6 URL: https://cepr.org/system/files/2022-06/BlueprintReconstructionUkraine_ukr.pdf, (дата звернення: 04.06.2023).
3. “Відновлення України” URL: <https://recovery.gov.ua/>, (дата звернення: 04.06.2023).

Євдокимова Н.М., к.е.н., доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна

Котенок Д.М., к.е.н., доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна

ПРІОРИТЕТИ ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ МІСТ УКРАЇНИ

Yevdokymova N.M., Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Kyiv, Ukraine

Kotenok D.M., Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Kyiv, Ukraine

PRIORITIES OF POST-WAR CITY DEVELOPMENT IN UKRAINE

Abstract. *The theses outline a methodological approach to the development of the destroyed city of Ukraine. Within the framework of the approach, the characteristics of models of urban development in Ukraine are shown. The emphasis is on the need not so much to restore the destroyed, but to use the opportunity to build a human-centered model of the city that meets the consumers' needs of a modern Ukrainian.*

Внаслідок військових дій в Україні відбувається руйнація не лише об'єктів військової та енергетичної, соціальної інфраструктури. Внаслідок війни стираються цілі міста та містечка. Беззаперечно, це – лихо. Разом з тим це створює передумови для їх розбудови як оптимального елементу територіальних громад з врахування сучасних містобудівних тенденцій та споживацьких потреб.

Дорожна карта розбудови територіальної громади має включати такі обов'язкові етапи, як-от: визначення типу розбудови моделі міста; оцінка системи сучасних потреб громади, передовсім містян, а також формування мапи відновлення та розробка відповідних проектів її реалізації (мапи).

У типі розбудови міста зашифровані споживацькі потреби, під які воно формувалося. Отже, ідентифікація моделі міста (або його частини) дозволяє визначити риси, від яких варто позбавитися в процесі перебудови або зберегти чи відновити.

Українські міста формувалися переважно за трьома типовими моделями [2]. Перша з моделей – «самоврядне місто» – характерна для міст західної частини України. У просторовому аспекті вони мають виражений центр довкола якого розташовані будівлі, що належали заможним містянам (передовсім ремісникам). Переважно для таких міст характерна концентрична транспортна структура. Зазначимо, за рахунок такої забудови забезпечувався легкий доступ до центральної площі, яка була не лише адміністративним центром, а і торговельним майданчиком.

Друга – «буржуазне місто» – характерна передовсім для міст центральної України. У ній головним елементом міста є бульвар або проспект, вздовж якого розміщуються адміністративні будівлі, біржі, банки і житлові будинки, які належали аристократам, або ж так звані дохідні будинки, у яких оселялася дрібна буржуазія та чиновники. Розбудова міста відбувалася вздовж вулиць і має «коміркову» або секторальну схему.

Епоха індустріалізації наклала доволі відчутний відбиток на міста України. Оскільки індустріалізація відбувалася передовсім за часів радянської влади, то обов'язковими елементами такого міста були промислові зони, однотипні спальні райони, здебільшого віддалені від промислових зон, і величезні порожні площі для проведення демонстрацій перед адміністративними будівлями. Такі міста відображали уявлення планової економіки про споживацькі потреби містянина як «заводського гвинтика».

Зважаючи на карту зруйнованих та окупованих територіальних громад, то найбільша кількість міст належить до індустріального типу, з промисловим центром та застарілою забудовою, що не відповідає сучасним вимогам ні технологічно, ні соціально, ні екологічно. Також це можливість «позбавитися» від наслідків політики забудови останніх десятиліть, яка була результатом вибіркового дотримання принципів містопланування. Така розбудова відображала нові суспільні запити на міський простір, які були пов'язані з розвитком роздрібною торгівлі, створення бізнес-центрів, будівництва нових типів житла, а оскільки внутрішні резерви для швидкої забудови під нові функції у межах міста були недоступні, то інвестиції часто витіснялися за межі «старого» міста з мізерною або лише приватною інфраструктурою.

Звичайно, що питання нового житла для тих, хто його не має, стоїть дуже гостро. Проте відбудова та розвиток міст – це не стільки відновлення зруйнованого для задоволення нагальних потреб, скільки можливість

формування простору, адекватного споживацьким потребам містянина протягом усього життєвого циклу.

Сучасна модель розбудови міста має поєднати житло з інтересами людей та давати можливість для ведення і розвитку бізнесу, забезпечити соціальну та екологічну стійкість. Таким чином, головним принципом має стати людиноцентризм. Це означає, що місто стає фізично і психологічно комфортним місцем.

Зважаючи на наслідки війни, ознаками комфортності також має стати інклюзивність та безбар'єрність міського простору. Одним з прикладів провадження людиноцентричного підходу вважається Барселона: для розбудови здорового міського середовища було забезпечено піший центр міста. Іншою концепцією, яка мала б бути врахована – "місто 15 хвилин". Вона передбачає, що у пішій доступності є все необхідне для містянина – магазини, аптека, лікарня, кафе, дитячий садок чи школа тощо. Водночас таке рішення забезпечує не лише комфортність міського середовища, а і оптимізацію розподілу наявних ресурсів [1].

Швидкість сучасного життя є набагато вищою, ніж це було навіть 5 років тому. І ця тенденція також має бути врахована при місторозбудові. Тож варто передбачити формування якісної мережі громадського транспорту, а також вело- та іншої індивідуально-транспортної інфраструктури.

У результаті врахування зазначених та інших принципів / концепцій має сформуватися міський простір, у якому будуть задоволені потреби сучасного містянина, але і залишаться «зазори» для майбутніх нових функцій.

Тепер, коли застарілі структури міст перестають бути стримувальним фактором, перед українськими містами відкрилось унікальне вікно можливостей — задовольнити вимоги нового типу міського розвитку. Реалізація цього залежатиме, перш за все, від правильного добору та складання наявних та нових частин у пазл.

Список використаних джерел:

1. Бербєка Н. Відбудова українських міст — шанс зробити їх кращими.
URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/29/688676/>
2. Кошелюк М. Розвиток українських міст: нові межі – нові можливості.
URL: <https://mistosite.org.ua/articles/rozvytok-.ukrainskykh-mist-novi-merezhi-novi-mozhlyvosti>

Запухляк В.М., к.е.н., доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Чернівці, Україна

Михайлина Д.Г., к.е.н., доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Чернівці, Україна